

ЎЗБЕК
БЕСТСЕЛЛЕРИ

18+

ШАЙТАНАТ

Р О М А Н
БИРИНЧИ КИТОБ
Қ А С О С

**Тоҳир
Малик**

Т О Ҳ И Р М А Л И К

ШАЙТАНАТ

Р О М А Н

БИРИНЧИ КИТОБ

ҚАСОС

«O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi»

Давлат илмий нашриёти

Тошкент—2018

УЎТ: 821.512.133-31
КБТ 84(5ў)6
М 22

Малик, Тохир.
М 22 «Шайтанат»: Роман (1-китоб: Қасос)
Масъул муҳаррир И. Солиҳова – Т.:
«O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi» Давлат
илмий нашриёти, 2018. – 416 б.

Дунё яралибдики, эзгулик ва ёвузлик мудом инсониятни курашга чорлаб келади. Тохир Маликнинг «шайтанат» олами ҳақида ҳикоя қилувчи ушбу асари неча йиллардан буён ўқувчилар эътирофига сазовор бўлиб келмоқда. Жиноятчилар оламининг сир-асрорлари ҳақида сўз юритувчи мазкур асар Сиз ўқувчилар учун ажойиб совга бўлишига ишонамиз.

Асар детектив жанрга ихлосманд китобхонлар учун муносиб тухфадир.

УЎТ: 821.512.133-31
КБТ 84(5ў)6

ISBN 978-9943-07-636-5

© «O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi»
Давлат илмий нашриёти, 2018.

Киприklar – қорачикнинг соқчилари,
Ҳақиқат йўллари тўссангиз агар,
Юлиб ташлагумдир битта қолдирмай.

Катта шаҳарга донги кетган қўшиқчи тунда уйига қайтади-ю кўксига пичоқ қадалган хотинини кўради. Гарчи қотилликка алоқаси бўлмаса-да, айбини бўйнига олади. Отишга ҳукм этилиб, ўлиб кетишни истайди. Аммо жиноятчилар тўдаси бошлигининг аралашуви билан у отувга ҳукм этилмайди. Қамоқдан юрагида қасос ўти аланга олган ҳолда чиқади ва қасос ола бошлайди.

Бисмиллаҳир Роҳманир Роҳийм.

«Қачонки (бу) иш тугагач (яъни жаннат аҳли жаннатга сазовор бўлиб, дўзахийлар дўзахга ҳукм қилинган), шайтон деди: «Албатта, Аллоҳ сизларга ҳақ ваъда қилган эди. Мен эса (ёлғон) ваъдалар бериб, сизларни алдаган эдим. (Лекин) мен учун сизларнинг устингизда ҳеч қандай ҳукмронлик йўқ эди, илло мен сизларни (куфр йўлига чақиришим биланок) ўзингиз менга итоат этдингиз. Энди мени эмас, ўзларингизни маломат қилингиз. Мен сизларга ёрдам бера олмайман, сизлар ҳам менга ёрдам бергувчи эмассиз. Албатта, мен сизлар илгари (Аллоҳга) мени шерик қилганингизни инкор қилурман. Албатта, золимлар (яъни кофирлар) учун аламли азоб бордир...».¹

* * *

«Шайтон ғолиб, жон берарда шошдим мано».²

¹ Куръони карим «Иброҳим» сурасининг 22-оятини маъноси. Алоуддин Мансур таржимаси.

² Аҳмад Яссавий ҳикматларидан.

МУҚАДДИМА

Яратганга минг-минг шукрлар бўлсинким, Сиз – азизларга айтмоқ учун дилимга яна бир гап солди. Аллоҳнинг ўзидан мадад сўраб, кўлимга қалам олдим. Умид шулки, айтар сўзларим сизларни бефарқ қолдирмас...

Аллоҳ субҳанаҳу ва таоло бандаларига «Шайтон йўлидан юрманглар», деган. Надоматким, ҳақ йўл турганида шайтон йўли бизга дурустроқ кўриниб, шу томон оғамиз. Оёқларимиз яхшилик эмас, зулм сари юришни маъқул кўради. Пешонамиз деворга урилганда эса, «Шайтон йўлдан оздирди», деб кўксимизни доғлаймиз.

Шайтон ҳам киши билмас улуғ қудрат эгаси. У ҳасад, риё, жаҳолат, разолат, хиёнат, ғазаб, шаҳват, сафоҳат, хасосат, анонийят, намимат, кизб, зулм, тама... салтанатларининг султони. Унинг салтанати қурғоқчиликни билмайди – у эккан уруғларга Сиз билан биз сув бериб, ўзимиз англамаган ҳолда холис хизмат қилиб юрамиз. Шу боис унинг салтанатида қадалган ҳар бир уруғ ниш бериб, униб чиқади, ўсиб, мева тугади...

Ҳаётни гулзор дея фараз қилиб, рўпарамиздаги саробдан иборат нурли чўкки томон одим ташлаймиз. Йўлда тиканлар, на-да, тиканлар, ҳатто захарли илонлар борлигини фаҳм этмаймиз. Чунки шайтон кўзларимизга ҳийла пардасини тортган. Манзилга етдим деганимизда қараймизки, Худо урган шайтанатнинг шайтонлари йўл боғлаб турибди...

Ён-атрофимизда шайтон салтанатининг фуқароси кўпми, ё имон ва виждон сўзига итоат қилгувчи тобунларми? Албатта, шайтонни енга олганлар кўп. Аммо шайтон йўлидагилар кўзимизга кўпдай кўринаверади. Чунки улар эккан ёмонлик дарахти тез шохлайди, мўл мева беради. Мен шу ёмонлик дарахтининг илдизини излаб топарман, деб яна сизларга мурожаат этипман, вақтингизни оляпман. Уни топмоққа бир одамнинг ақли қосирлик қилмоғи аниқ. Кўплашиб фикрлашайлик-чи, иншоАллоҳ, тўғри хулоса чиқариб олсак.

Хаёт турфа ранг. Кўзни яшнаиб, дилга кувват бергувчи чиройли ранглар ҳам, кўнгилни вайрон қилгувчи қора ранг ҳам бор. Авваллари қора рангни ишлатишга бир томондан ижозат, иккинчи томондан журъат йўқ эди. Қоранинг ёнида албатта оқ, пушти, зангори... ранглар бўлиши шарт эди. Замон берган эркинликдан фойдаланиб, турмушимизнинг қора кўчаларига киришга жазм этдим. Ёзганларимни ўқиб, чор атроф зимистон-ку, деб ваҳимага берилманг. Ёруғ кунда барча яхши нарсаларни кўриб турамиз. Қоронғида эса кўрмаймиз. Урилиб, суқилиб, қоқилиб юрамиз. Алқисса, ёруғ куннинг кадрига етмоқ учун қоронғуликни ҳам кўриш лозим эмасми?

Асарни охиригача ўқий олсангиз, бунга сабрингиз ва вақтингиз етса, бир қанча одамлар билан танишасиз. Улар, балки кўшнингизга, балки дўстингизга, балки қариндошингизга ўхшаб кетар. Шу ҳол юз берса, «Фалончини ёзибдилар» деб юрманг. Бу шунчаки тасодифий ўхшашликдан бошқа нарса эмас.

Ҳеч бир инсон ёмонлик учун яратилмайди. Инсон дунёдан лаззатланиш, бу дунё синовларидан ўтиш учун келади. Одам ерда юради. Шоир Асқар Қосим айтмоқчи:

Самодаги тузоқ нима билмагай,

У ҳеч кимга итоат ҳам қилмагай.

Афсус, оёқлар остида тузоқлар кўп. Бу тузоқ одам бола-сининг хаёт йўлида ҳал қилувчи восита ҳам бўлиши мумкин. Мен асарда сизга ҳамроҳ бўлгувчи фуқароларнинг айримларини аввалдан таништирай. Шу мақсадда бир оз ортга қайтишимизга тўғри келади.

ЭЛЧИН

1978 йилнинг 8 сентябрь куни

У момиқ булут парчаси устида сархуш сузарди. Бирдан булут чоки сўқилиб, пастга қараб шўнғиди. Юраги шув этдию кўзини очди. Чиндан ҳам булут устида сайр қилардимиз, чиндан ҳам пастга шўнғидимиз – дафъатан идрок этолмади.

Хаёлини жамлашга уринди. Кўриб тургани – нақш билан безатилган шифт – демак, ўз уйида. Ажаб, уйга қачон, ким билан қайтди экан?

« – Мен ҳазил ўйин деб ўйлабман...

– Қиморда ҳазил бўлмайди, эркак.

– ...Тўлайман... фақат бугун эмас. Бир-икки йил ичида.

– Пулни-ку, тўларсан-а, хотининг-чи? Хотинингни ҳам тикворгансан-ку».

Бу хирилдоқ овоз бошига гурзи бўлиб урилиб, сапчиб тушди. Беихтиёр:

– Ноила! – деб бақирди.

Жавоб бўлмади. «Олиб кетишдими?!» деган фикр вужудини парчалаб ташлади. Бу сафар жон ҳолатда бақирди: «Ноила!!!» Айвондаги қафасда мудраётган тўтиқуш патирлаб, бир чуғурлаб қўйди-ю тинчиди. Ташқарида ит улиди.

У сесканиб, атрофга олазарак боқди: ўнг томондаги ётоқ эшиги қия очик. Ичкарида чироқ ёниқ. Ноила ёлғиз қолган тунлари чироқни ёқиб ётарди. «Уйда экан...» – шу фикр унинг парчаланган вужудига жон қайтарди. Эшик томон юрди. Остона ҳатлади-ю тошдай қотди: икки кишилик каравотда, уларнинг энг ширин дамлари ўтган ўринда Ноила сочлари паришон ҳолда ётарди. Агар чойшаб қонга беланмаган, чап кўкрагига пичоқ қадалмаган бўлганида уни ширин уйқуда деб ўйлаш мумкин эди. Ачомлашган узун киприклар пастки қовоғига соя ташлаган, бежирим лаблари қимтилган, қалдирғоч қанотидан нусха олган қошлари эса таранглашган. У ҳозир хотинининг на кипригига, на қошига қарайди. У ҳозир Ноиланинг бўйни, бақбақалари тишланганини ҳам кўрмайди. Унинг кўзи ҳозир кўкракка қадалган пичоқда. Дастаси кийик шохидан ишланган пичоқ жавонда сақланар эди. Уни ким олди? Ким Ноиланинг кўкрагига санчди?

У бир неча дақиқа телбаларча турди. Сўнг, эси ўзига келгач, шошилиб бориб кўкракдаги пичоқни суғуриб олди...

АСАДБЕК

1949 йилнинг 31 декабрь куни

Тонга яқин онасининг инграётганини эшитди. Кейин отаси нимадир деди. Танча совуб қолган, бадани совукдан жунжика бошлаган эди. Оташкуракни олиб кулни титиб кўйса-ку, олам гулистон, аммо эринчоклик совукдан устунлик қилди. Бу юмушни эрталаб онаси бажарар эди. Учовлон танчанинг уч томонида ётишарди. Ҳозир онаси нариги уйда инграяпти, отаси нимадир деяпти. Совук уйда нима қилишяпти экан?

– Уйғондингми, тойчок? – деди дадаси остонада туриб. – Турақол, аягни касалхонага ташлаб келаман. Бугун қорбобо сенга ҳам чана, ҳам ука олиб келадиганга ўхшайди. Сен яхши бола бўлиб ўтириб тур.

Аяси дадасининг қалин ёқали катта оғир пальтосини кийиб олибди. Унинг назарида аяси пальтонинг оғирлигидан қийналиб инқиллаётганга ўхшарди. Аяси танча олдида тўхтади. У турди. Аяси уни ўпиб, йиғлади.

– Дадаси, танчанинг чўғини очиб кўйинг. Тойчоғингиз совқотибди, – деди. Дадаси энгашиб, кўрпанинг бир томонини кўтарди-да, кулини титиб, чўғни очди.

Кейин чиқиб кетишди.

У жойига ётди. Аввалига ёлғизликдан бир оз кўрқди. Сўнг ухлаб қолди. Бу сафар ошқозони таталаб уйғонди. Сандал устини қоплаб турган тўрт бурчакли катта патнисда бир бурда нон, бир сиқим туршак бор эди. Туриб, ювинишга эринди. Кўлини чўзиб нонни олди.

Кўча томондан болаларнинг қувноқ қийқириклари келди. Нон билан туршакни еб бўлгунча «кўчага чиқсам дадам уришадилар», деб ўзига-ўзи сўз бериб ўтирди. Қорин ғами бир оз аригач, дик этиб ўрнидан турди-ю, аяси тикиб берган пахталикни эгнига илди.

Ана шу пайтда кўча эшиги очилиб, икки киши кириб келди. Айвонга чиқиб оёқларини тап-тап уриб, қорни қоқишди. Сўнг эшикни очиб, танчали уйга киришди.

– Уйда ким бор? – деб сўради паст бўйли киши.

– Отанг қаерда? – деб сўради новчароғи.

– Дадам аям билан кетдилар.

– Қаёққа?

– Ука олиб келгани

Улар бир-бирига ғалати қараб олдилар.

– Жойингда қимирламай ўтир, – деб буюрди паст бўйли киши.

Қўрқиб кетганидан қимирлашга ҳам ҳоли қолмади. «Булар ўғри, яхши ҳам нонни еб қўйганим», деб ўйлади.

Улар этикларини ечмай, эски кигиз устида из қолдириб, токча томонга ўтишди. Китобларни титкилашди. Кейин сандиқни очишди.

У титрай бошлади.

– Танчага ўтир, – деб буюрди паст бўйли киши.

У совукдан эмас, қўрқувдан титраётган эди. Танчага ўтирганда ҳам қалтироғи босилмади. «Ҳеч нарса топишолмаса, мени ўлдиришади», деган хаёлга келиб, йиғлаб юборди.

– Нимага йиғлаяпсан, қўрқаяпсанми? – деди новча одам.

Тили гапга келмай, бошини ирғади.

– Қўрқма, биз ўғри эмасмиз. Биз халқни ўғри, муттахам, душманлардан химоя қиладиган одамлармиз. Сенинг отанг ҳам душман. Оддий эмас, халқ душмани!

– Болага бу гапларни гапирманг, фойдаси йўқ.

– Фойдаси бор. Билиб қўйса чакки бўлмайди.

Тинтув тугагач, биттаси патнисни суриб қўйиб, курси устига, иккинчиси дераза токчасига ўтириб, папирос тутатди.

Улар узок кутишди. Ниҳоят, кўча эшиги оғзида дадаси кўринди. Кўлида чана! У суюнганидан ирғиб туриб, ташқарига югуриб чиқиши керак эди. Аммо ўрнидан жиллолмади. Ўғлининг пешвоз чиқмаганидан дадаси ҳам ажабланиб, «Тойчоқ уйдამисан?» деб қўйди. Эшикни очиб, танчали уй ичкарасига бир одим ташлади-ю, хайратланиб тўхтади.

– Сиз қамокқа олиндингиз, – деди паст бўйли одам, унинг орқасига ўтиб.

– Халқ душмани сифатида, – деди новча одам, унинг рўпарасига туриб олиб.

Дадаси индамади. У: «Дадам иккаласини уриб-уриб кўчага отворсалар эди», деб жуда-жуда истаган эди. «Нимага урмаяптилар, кучлари етмайдими? Мен борман-ку!» деб ўйлади. Ана шу ўй унинг жажжи юрагида исён вулқонини уйғотди:

– Дадамга тегманг! Тегманг дадамга! – дафъатан келган хайқирикни тўхтата олмади. Ирғиб туриб, узун бўйлигининг елкасига тирмашди.

– Жим бўл, илонвачча! – у шундай деб болани итариб юборди.

– Болага тегманг! – деб бақирди дадаси.

– Бўлди, томоша тамом, юр, – деди паст бўйли одам.

– Биродарлар, – бу сафар дадасининг овози титраб чиқди, – ахир бугун янги йил, ўғлим ёлғиз. Эртага тонг-сахар айтган ерингизга ўзим етиб бораман.

– Мумкин эмас, гапни кўпайтирмай, юр.

Дадаси уларга бошқа ялинмади. Фақат: «Ўғлим билан хайрлашиб олай», – деб изн сўради. Рухсат теккач, уни бағрига олиб, юзини юзига босди. Шунда юзига дадасининг кўз ёши тегиб, у ҳам йиғлаб юборди.

– Йиғлама ўғлим, Жалил ўртоғингникига чиқиб ўтир. Мен эрталаб қайтаман. Аянг сенга ука олиб келади. Отини Самандар деб қўямиз. Эсингдан чиқмасин – Самандар!

Дадаси шу кетганча қайтмади...

ЗОҲИД

1980 йилнинг 10 июнь куни

Улар тўрт киши эдилар. Ака-укалар уларга бас келолмасди. Қочдилар. Кўча узун, гўё адоқсиз эди. Ҳаммаси тушдагидай кечди: жон ҳолатда тез югурамиз дейдилар-у, югуролмайдилар – кочоқлар билан қувлоқлар орасида ма-

Bu tanishuv parchasidir. Asarning to'liq versiyasi
<https://kitobxon.com/oz/asar/3578> saytida.

Бу танишув парчасидир. Асарнинг тўлиқ версияси
<https://kitobxon.com/uz/asar/3578> сайтида.

Это был ознакомительный отрывок. Полную версию
можно найти на сайте
<https://kitobxon.com/ru/asar/3578>